

120 тис га. У 2024 році український уряд планує повернути ще 305 тис га [4, с. 87].

В Україні завдяки зусиллям кількох промислових підприємств налагоджено виробництво спеціальних машин для розмінування територій. Надається подібна техніка для цивільного розмінування країнами ЄС та іншими державами. Ці заходи сприятимуть порівняно швидшому очищенню території України від вибухонебезпечних предметів.

Внаслідок російсько-української війни від 2022 року майже третина території України забруднена вибухонебезпечними предметами. Серед забруднених земель найбільше переважають сільськогосподарські та лісові угіддя. Значні площі територій також заміновані в результаті спорудження російськими військами оборонних ліній. У даній публікації також проведено групування областей України за рівнем їх забруднення вибухонебезпечними предметами.

Список літератури

1. Забруднення території України вибухонебезпечними предметами. Оцінка пошкоджень ландшафтів пожежами. URL: https://wwfeu.awsassets.panda.org/downloads/____1_1_1.pdf (дата звернення: 10.11. 2023).
2. Лісоуправління на територіях, забруднених вибухонебезпечними предметами / С.В. Зібцев, О.М. Сошенський, Й.Г. Голдаммер, В.В. Миронюк, О.А. Борсук, В.В. Гуменюк, В.Л. Мєшкова, О.В. Василюк, І.Ф. Букша, WWF-Україна, 2022. 148 с.
3. Пантелєєва Н., Сивий М., Ганчук О. Екологічна шкода та екологічні злочини проти довкілля, спричинені пошкодженням промислових об'єктів під час війни в Україні. Наукові записки ТНПУ імені В. Гнатюка. Серія: географія. Тернопіль: СМП "Тайп". № 1 (випуск 54). 2023. С. 217-225.
4. Рудакевич І. Р. Географічні аспекти забруднення території України вибухонебезпечними предметами. Наукові записки ТНПУ імені В. Гнатюка. Серія: географія. Тернопіль: СМП "Тайп". № 2 (випуск 55). 2023. С. 81–88.
5. Скільки території України потребує розмінування. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/03/22/novyna/bezpeka/skilky-terytoriyi-ukrayiny-potrebuye-rozminuvannya-oczinka-asocziacziyi-saperiv> (дата звернення: 02.11.2023).

ПРОЕКТНИЙ ПІДХІД В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Рудченко О.О., Школяр С.П.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка,
м. Полтава

Застосування принципів проектного підходу в діяльності підприємства агропромислового комплексу спрямоване на розвиток аграрного підприємництва, подолання причин, що його стримують. Результати досліджень, проведені науковцями показали, що основними причинами, що стримують розвиток аграрного підприємництва в Україні є: нестабільна економічна і політична ситуація в державі; недосконале законодавство в напрямі захисту підприємництва, особливо в галузі земельних відносин; відсутність реальної фінансового-кредитної підтримки; постійне втручання державних органів в діяльність господарських суб'єктів; неналежна державна підтримка аграрних підприємств; диспаритет цін на сільськогосподарську продукцію і промислову продукцію; і врешті-решт форс-мажорні обставини, в яких опинилося українське суспільство.

Для подальшого ефективного функціонування підприємств агропромислового комплексу в умовах ринку необхідно сформувати потужну інфраструктуру, зокрема таких її елементів як сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи (маркетингові, страхових послуг, закупівельні, збутові, обслуговуючі, постачальницькі і переробні), сформувати в менеджерів здатність до управління інноваційними проектами [1]. Проектний підхід передбачає необхідність формування ринкової інфраструктури з її елементами, які мають займатися питаннями реалізації продукції, а саме: аукціони, товарні біржі, ярмарки, агро торговельні дома та ін. Відсутність таких ринкових елементів не дають можливості сільгосппідприємствам в повному обсязі реалізувати свої товарні можливості. Окремим напрямком підходу є удосконалення системи кредитування підприємства агропромислового комплексу, особливо це стосується дрібних товаровиробників, де на сьогодні виробляється основна частина продукції.

Проектний підхід дозволяє більш мобільно та системно виявити основні причини, які здійснюють впливають на результати підприємницької діяльності в аграрному секторі, в тому числі викликані загальноекономічними проблемами в умовах перехідної економіки. Слід зазначити такий позитивний момент, що у процесі удосконалення законодавчої бази, утвердження ринкових відносин, аграрне підприємництво набиратиме позитивних рис і формуватиме потужний вплив на ріст національної економіки. Притаманним для сучасного господарства є активне використання різних методів управління, починаючи від економічних і закінчуючи адміністративними та соціально-психологічними.

Однак без організаційної структури державного управління, виваженої державної підтримки в цьому напрямку звичайно не обійтись [2]. Взагалі організаційна структура управління – це сукупність упорядкованих елементів управління, яка дозволяє підприємству досягати поставлених цілей. Основними складовими організаційної структури управління є ланки управління (відокремлені структурні підрозділи та окремі посади наділені певними повноваженнями), рівні управління (сукупність ланок управління, які не перебувають в підпорядкуванні один одного і знаходяться на одному

щаблі ієрархічної піраміди) та зв'язки (інформаційні канали, якими відбувається взаємодія між окремими підрозділами та рівнями управління).

Проектний підхід передбачає розуміння методу управління як способу впливу на окремих працівників і виробничі колективи з метою досягнення визначених цілей. Ефективність функціонування підприємства та його підрозділів значною мірою залежить від правильності застосування методів управління, на що впливає рівень досконалості інституційного середовища, форма власності, специфіка завдань та інші чинники. Методи управління ґрунтуються на системі законів та закономірностей, з яких випливають, і з якими перебувають у тісному взаємозв'язку.

В процесі управлінської діяльності менеджери підприємства агропромислового комплексу мають використовувати різні методи, які дають можливість упорядкувати, зорієнтувати та ефективно організувати виконання відповідних функцій, процедур і операцій. Переважно в практичній діяльності застосовують групу чи сукупність методів, які утворюють цілісну систему взаємопов'язаних та взаємодоповнюючих конкретних методів, яка носить назву методичний інструментарій. Для характеристики методичного забезпечення менеджменту організацій також використовуються поняття методичний апарат, методична база. Важливим є те, щоб методи, обрані керівником, відповідали поставленій меті, оскільки така невідповідність значно ускладнює процес її досягнення. Тому менеджеру важливо постійно слідкувати за відповідністю мети методам своєї діяльності.

Управління проектами передбачає використання процесного підходу, спонукаючи керівників різних рівнів та ланок діяльності підприємства агропромислового комплексу здійснювати виконання загальних функцій менеджменту, причому у відповідній послідовності. У загальному виді починаючи з функції планування, продовжуючи функцією організації, мотивації інноваційної діяльності, контролювання, при цьому список функцій є невичерпаним [3]. Слід зазначити, що остання, по суті, однією із завершальних функцій управління, які забезпечують процес виконання поставлених завдань. Окрім загальних функцій, працівники підприємства, в залежності від їхніх функціональних обов'язків виконують різні конкретні функції: аналіз діяльності, прийняття управлінських рішень, проведення інструктажів, здійснення оперативного планування, проведення інструктажів і т.д. Оpubліковані тези є фрагментом досліджень студентських гуртків «Формування проектних пропозицій в регіональних програмах інноваційного розвитку», «Об'єкти права інтелектуальної власності в управлінні проектами» (науковий керівник Школяр С.П., кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка).

Список літератури

1. Школяр С. П., Шпильовий В. Д. Формування в майбутніх менеджерів здатності до управління інноваційними проектами // Витоки педагогічної майстерності: журнал / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка.

- Полтава, 2022. Випуск 30. С. 184-191. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/20229>
2. Товстенко В. В., Шпильовий В. Д., Школяр С. П. Державні механізми підтримки підприємця в інноваційній діяльності // Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXX Каришинські читання) : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої розробкам моделей підготовки майбутнього вчителя до педагогічної діяльності в Новій українській школі (м. Полтава, 25–26 травня 2023 р.) / за заг. ред. М. В. Гриньової. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. С. 216-219. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/22139>
  3. Школяр С. П., Шпильовий В. Д., Радько А. М. Особливості мотиваційної діяльності в управлінні інноваційними проєктами на підприємствах // Слово і справа Антона Макаренка: український та європейський контексти: матеріали XXII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 16-17 березня 2023 р.). «Управлінська майстерність керівника закладу освіти», «Управління проєктами у сфері науки, освіти, інновацій та інформатизації», «Управління інноваційною діяльністю в освіті та у виробництві» : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінарів (м. Полтава, 16-17 березня 2023 р.) / за заг. ред. М. В. Гриньової. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2023. С. 310-311. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/20924>

ОДНОРІЧНІ КВІТНИКОВІ ТА ДЕКОРАТИВНО-ЛИСТЯНІ КУЛЬТУРИ НА ШКІЛЬНИХ КВІТНИКАХ

Саража Н.П., Гапон В.В.

КЗ «Полтавська спеціальна загальноосвітня школа № 39», м. Полтава

Невід’ємним компонентом шкільного подвір’я є квітники, які слугують не тільки його окрасою, а й використовуються в навчально-виховному процесі. Так, з використанням квітників та видово-сортового асортименту квітів на них проводиться естетичне, екологічне та патріотичне виховання підростаючого покоління. Особлива роль квітникам відводиться в спеціальних навчальних закладах, зокрема в нашій загальноосвітній спеціальній школі № 39 м. Полтави, колектив якої надає освітні послуги дітям з особливими потребами. Адже квітникові рослини безпосередньо використовуються при вивченні природознавства, трудового навчання, їхнє сортове різноманіття є об’єктом вивчення у квітникарстві.

Квітники загальноосвітньої спеціальної школи характеризуються різноманіттям квітникових культур. Тому метою нашої роботи є огляд асортименту однорічних квітникових культур, аналіз їхньої систематичної структури, еколого-біологічних особливостей, умов вирощування та характеристика малопоширених культур.